

Lääkäriliiton maakuntavaalitavoitteet 2018

Maakuntiin turvattava riittävän vahva järjestämisosaaminen ja resurssit

Modernin terveydenhuoltojärjestelmän keskeisin toimija on palveluiden järjestäjä, järjestämisvastuullinen taho. Se vastaa siitä, että väestölle on tarjolla riittävät ja laadukkaat terveyspalvelut oikea-aikaisesti. Järjestämisvastuullinen organisaatio on järjestelmän avainpelaaja, jonka tulee hallita koko järjestelmän kokonaisuus. Sote-uudistuksessa järjestämisvastuu selkiytyy merkittävästi ja se kootaan vahvemmille harteille, eli maakunnille.

Tämän vastuun kantaminen vaatii kuitenkin paljon hallinnollisia resursseja ja osaamista. Ilman vahvaa järjestäjää järjestelmä jää tuottajien ohjailtavaksi, kustannustehokkuus laskee ja palvelukokonaisuudet hajoavat. Maakuntien on turvattava riittävät resurssit ja osaaminen palveluiden järjestämiseen.

Lähipalvelut turvattava myös harvaanasutuilla alueilla

Maakuntien palvelulupauksessa tulee määrittää lähipalveluiden sisältö ja palveluiden saavutettavuuskriteerit. Keskeinen osa lähipalveluita on sote-keskusten tuottamat palvelut. Lähipalveluksi on määritettävä sellainen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu, jota useat asukkaat tarvitsevat toistuvasti. Lähipalveluiden tulee sijaita kävelymatkan tai kohtuullisen julkisella kulkuneuvolla tehdyn matkan päässä tai ne tulee viedä palvelutarvitsijalle kotiin, fyysisesti tai virtuaalisesti.

Perusterveydenhuollon resursseja vahvistettava nykyisestä

Sote-uudistuksen tärkein tavoite on julkisen perusterveydenhuollon nostaminen takaisin niin vahvaan asemaan, että siitä muodostuu hyvin toimiva palvelukokonaisuus koko väestölle. Perusterveydenhuollon palvelut ovat viimeisen parin vuosikymmenen aikana vakavasti rapautuneet. Esimerkiksi terveyskeskusten lääkärikäyntien vuosittainen määrä on laskenut 10,4 miljoonasta käynnistä 6,6 miljoonaan käyntiin vuosina 2000–2016. Tämä ei ole selitettävissä väestön palvelutarpeen vähentymisellä, vaan palvelun heikentymisellä.

Perusterveydenhuollon heikon aseman korjaamiseksi tarvitaan rakenteellisten uudistusten lisäksi resurssien vahvistamista. Palveluiden uudistamisen painopisteenä tulee olla kansanterveystyö, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä sairauksien ennaltaehkäisy.

Yleislääkärille päästävä kolmessa arkipäivässä

Pitkät jonot terveyskeskuslääkärin vastaanotolle johtuvat osaltaan siitä, että hoitotakuu ei aseta kattoa odotusajoille. Maakuntien tulee asettaa tuottajilleen velvoite järjestää listautuneille potilailleen pääsy yleislääkärin vastaanotolle kolmessa päivässä.

Yleislääkärin vastaanottokäyntien asiakasmaksuista luovuttava

Tarpeettomat esteet perusterveydenhuollon palveluiden käytöltä tulee poistaa. Yksi tällainen este erityisesti pienituloisille on asiakasmaksut. Terveys- ja terveydenhuollon rahoituksen tulee nojata julkiseen rahoitukseen, ei asiakasmaksuihin. Nykyiselläänkään asiakasmaksut eivät ole merkittävä palveluiden rahoituskanava. Päinvastoin terveydenhuollon resursseja menee tarpeettomasti niiden keräämiseen. Asiakasmaksut eivät ole myöskään oikea tapa ohjata palveluiden käyttöä, koska vaikutus riippuu potilaan tulotasosta. Maakuntien tulee luopua yleislääkärin vastaanottokäyntien asiakasmaksuista, kuten Helsinki on jo tehnyt.

Maakunnan järjestettävä palvelut myös paperittomille

Lääkärin etiikan mukaan potilaita tulisi hoitaa riippumatta heidän yhteiskunnallisesta asemastaan. Tämä periaate ei täysin toteudu Suomessa. Poikkeuksen tekee ns. paperittomat henkilöt, jotka voivat asua Suomessa pitkiäkin aikoja. Paperittomat ovat oikeutettuja vain päivystyspalveluihin ja heiltä evätään välttämättömiäkin palveluita, jopa lapsilta ja odottavilta äideiltä. Tämä siitä huolimatta, että paperittomat ovat erittäin haavoittuvassa asemassa oleva väestönosa. Muutamat kaupungit (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Turku) ovatkin vastikään päättäneet järjestää päivystyspalveluita laajempia palveluita paperittomille.

Yksittäisen hoitavan lääkärin toiminnan kannalta on kestävämpää, että lääkärin ammattietiikka ja terveydenhuoltojärjestelmän toimintaperiaatteet ovat keskenään ristiriidassa. Maakuntien tulee perustuslain mukaisesti sitoutua tarjoamaan riittävät palvelut jokaiselle, yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta. Paperittomille on taattava vastaavat palvelut kuin turvapaikanhakijoille.

Riittävät saattohoidon palvelut taattava kaikissa maakunnissa

Suomessa on kiinnitetty paljon huomiota saattohoidon saatavuuden ongelmiin. Saattohoidon tavoitteena on hoitaa elämän loppuvaiheessa olevaa parantumattomasti sairasta potilasta niin, että hänen jäljellä olevan elämänsä laatu on mahdollisimman hyvää, ilman kipuja ja muita haittaavia oireita. Julkinen palvelujärjestelmämme ei kuitenkaan tarjoa näitä palveluita riittävästi, eikä nykyinen hoitotakuulainsäädäntö tue saattohoidon saatavuutta. Saattohoidon palveluiden laadussa ja saatavuudessa on lisäksi huomattavia alueellisia eroja.

STM teki vuonna 2017 saattohoidon järjestämistä koskevan suosituksen. Maakuntien tulee palvelulupauksessaan sitoutua järjestämään saattohoitopalvelut vähintään suosituksen tasoisesti.

Henkilöstö otettava mukaan muutosten toteuttamiseen

Sote-uudistuksen onnistumisen kannalta on välttämätöntä ottaa henkilöstö aidosti mukaan uudistuksen toteutukseen. Henkilöstö on oman ammattialansa asiantuntijoita, mutta myös aivan keskeisessä asemassa järjestelmän ja palveluiden uudistamisen käytännön toteuttajina.

Säädellyn kilpailun tulo julkisesti rahoitettuihin terveyspalveluihin tarkoittaa jatkossa kilpailua myös osaavasta henkilöstöstä. Maakunnan tulee huolehtia kilpailukyvystään henkilöstönkin näkökulmasta.

Lisätiedot: Poliittikatoimialan johtaja Heikki Pärnänen, 040-5465316, terveyspolitiikan asiantuntija Lauri Vuorenkoski, 044-5630556